

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 30 december 2004

Ö 3974-03

KLAGANDE

Riksåklagaren

MOTPARTER

1. PS

Offentlig försvarare och ombud: advokaten BL

2. TÖ

Offentlig försvarare och ombud: advokaten US

SAKEN

Tillstånd till prövning i hovrätt av mål om arbetsmiljöbrott

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinge, avd. 3, beslut den 18 september 2003

i mål B 1923-02

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut meddelar Högsta domstolen tillstånd till målets prövning i hovrätten.

För biträde åt PS i Högsta domstolen tillerkänns BL ersättning av allmänna medel med sextusentrettioåtta (6.032) kr, avseende arbete.

För biträde åt TÖ i Högsta domstolen tillerkänns US ersättning av allmänna medel med femtusenniohundratrettioåtta (5.938) kr, avseende arbete.

Det ankommer på hovrätten att i samband med målet efter dess återupptagande pröva frågan om skyldighet för de tilltalade att till staten återbetala kostnaden för försvarare i Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen meddelar tillstånd till målets prövning i hovrätten.

PS och TÖ har bestritt ändring.

SKÄL

Med anledning av en arbetsolycka på Nättraby kyrkogård, varvid en kyrkovakt-

mästare skadades, väcktes åtal för arbetsmiljöbrott mot PS i egenskap av kyrkostyrelsens ordförande och kyrkoherden TÖ i egenskap av arbetsledare.

Tingsrätten ogillade båda åtalen. I domskälen angavs att arbetsmiljöansvaret för kyrkovaktmästarna låg hos kyrkostyrelsen. Det var enligt tingsrätten inte utrett att TÖ genom en giltig delegation haft till uppgift att svara för arbetsmiljön på kyrkogården. Vid sådant förhållande kunde han inte åläggas ett straffrättsligt ansvar endast på grund av de arbetsuppgifter han faktiskt utfört. Vid prövningen av åtalet mot PS uttalade tingsrätten att arbetsmiljöansvaret låg på varje ledamot i kyrkostyrelsen som varit med och fattat besluten och att varje enskild ledamot som inte reserverat sig kunde åläggas ett eget straffrättsligt ansvar för arbetsmiljön. I avsaknad av närmare utredning om hur fördelningen inom styrelsen skett av arbetsuppgifterna beträffande arbetsmiljön ansåg tingsrätten att PS inte enbart i egenskap av ordförande kunde åläggas ett särskilt ansvar för arbetsmiljön, utöver akuta åtgärder som delegerats till honom. Vidare kunde PS anses haft fog för att förutsätta att TÖ på kyrkogården skulle bevaka arbetsmiljöfrågor av det aktuella slaget. Vid dessa förhållanden kunde PS inte enbart på grund av sin ställning som kyrkostyrelsens ordförande åläggas ett straffrättsligt ansvar för arbetslyckan.

Åklagaren överklagade tingsrättens dom med yrkande att åtalen skulle bifallas. Beträffande TÖ justerade åklagaren gärningsbeskrivningen genom ett tillägg av

innebörd att denne ansvarade även i egenskap av ledamot i kyrkostyrelsen. Som ny bevisning åberopade åklagaren vittnesförhör med en ledamot i kyrkostyrelsen, till styrkande av att det inte hade beslutats något i kyrkostyrelsen avseende kyrkovaktmästarnas arbetsmiljö samt att det förutom PS och TÖ inte fanns någon särskilt utsedd i kyrkostyrelsen som hade till uppgift att ansvara för arbetsmiljöområdet. Hovrätten beslutade att inte meddela prövningstillstånd.

Riksåklagaren har i Högsta domstolen gjort gällande att det finns anledning till ändring av tingsrättens domslut såvitt avser både PS och TÖ, varför tillstånd till målets prövning i hovrätten bör meddelas.

För att hovrätten skall ge tillstånd till målets prövning där krävs inte att hovrätten är övertygad om att tingsrättens avgörande är oriktigt, utan det är tillräckligt att det finns utrymme för tvivel om avgörandets riktighet. Häri ligger en viktig rätts-säkerhetsgaranti. (Jfr prop. 1992/93:216 s. 57 f. samt t. ex. NJA 1997 s. 41 och 2002 s. 35.) När hovrätten överväger om ändringsdispens skall meddelas har hovrätten att ta hänsyn till både sak- och rättsfrågorna i målet (a. prop. s. 45).

Vad gäller åtalet mot TÖ framgår det inte tydligt av domskälen om tingsrätten prövat huruvida han på grund av sina arbetsuppgifter och sin ställning haft ett ansvar för säkerheten på arbetsplatsen, även utan uttrycklig delegering. Beträffande PS framstår tingsrättens domskäl som i viss mån motsägelsefulla. Vidare får det bedömas vara möjligt att justeringen av åtalet mot TÖ och den av åklagaren åberopade nya bevisningen kan påverka

utgången i målet. Sammantaget får det anses finnas utrymme för sådant tvivel om huruvida tingsrättens dom är rätt i sak att tillstånd till målets prövning i hovrätten skall meddelas beträffande såväl TÖ som PS.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lennander, Regner, Lundius,
Nyström (referent) och Virdesten
Föredragande revisionssekreterare: Falkman Walhagen